

СТАНОВИЩЕ

от проф. Петър Желев Стоянов – Лесотехнически университет, София
върху дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по
научна специалност Ботаника.

Тема на дисертационния труд: „Таксономично проучване на род *Vupleurum* L. (Ariaceae) в
България“

Автор на дисертационния труд: Стоян Стефанов Стоянов

Научен ръководител: проф. д-р Светлана Банчева

Развитието на ботаническата наука у нас, включително систематиката на растенията, изразяващо се в разработването и въвеждането на нови методи и натрупването на нова информация, в определен момент предизвиква необходимост от актуализиране на таксономичните разработки отпреди няколко десетилетия, вкл. и в многотомната флора на България. Дисертацията на Стоян Стоянов отразява тази тенденция. Тя представлява съвременно таксономично проучване на един голям в световен мащаб и недостатъчно познат род от българската флора – *Vupleurum* (Ariaceae), което определя и нейната актуалност.

Работата е написана на 143 страници, като разпределението на отделните части е както следва: увод, цел и задачи – 3 стр., литературен преглед – 14 стр., материал и методи – 11 стр., резултати и обсъждане – 102 стр., изводи и приноси – 3 стр. и на 9 стр. списък на цитираната литература от 73 източника на кирилица и 110 на латиница. Това показва, че съдържанието е добре балансирано и най-голяма тежест има частта, в която се представят резултатите и тяхното обсъждане.

Поставената цел и произтичащите от нея основни задачи са реалистични и насочени към проучване на всички неизяснени въпроси, свързани с таксономията и разпространението на видовете от рода у нас.

Литературният преглед е много подробен и аналитичен и показва, че докторантът дълго време е работил с разнообразните литературни източници, някои от които още от 18-ти и 19-ти век, което му е позволило да осмисли и идентифицира съществуващите нерешени проблеми.

Материалите, които са послужили при изследванията по дисертацията, са впечатляващи като количество – над 900 хербарни образци, сред тях над 100 събрани от автора. Използваната методика (набор от различни методи) на изследване е подходяща за изпълнение на поставените задачи.

В резултат на дългогодишната работа по дисертацията, докторантът е успял да получи интересни и значими резултати, които допринасят за изясняване на много неуточнени въпроси, свързани с род *Vupleurum* в българската флора.

Достоинствата на дисертацията, както и постигнатите по-важни приноси, могат да бъдат обобщени както следва:

1. Представена е съвременна таксономична схема на рода и са посочени 17 вида, естествено разпространени в България. Освен известните видове, в представената схема са включени три вида, нови за флората на България, за четвърти вид е потвърдено присъствието му, а три таксона, посочвани по-рано за България, са отпаднали. Тук може да се подчертае обективността на автора, който добросъвестно е установил, че описаният от него *B. uechtritizianum* е идентичен с *B. boissieri* и е коригирал първоначалния списък.
2. Изработени са ключове за определяне на секциите и за определяне на видовете. Посочени са признаците, които имат най-голямо значение за това, като тук нов момент е вниманието, отделено на венчелистчетата. Ключът за определяне на видовете, освен научно-фундаментално, има и приложно значение, тъй като ще улесни правилното идентифициране на видовете, което пък косвено ще допринесе за тяхното опазване.
3. Установен е броят на хромозомите и особеностите на кариотипа на 11 вида от рода у нас, като за 10 вида информацията е нова за науката. Полиплоидия е установена само при многогодишните видове, представители на секция *Vupleurotypus*.
4. Установени са анатомичните особености на плодовете на изследваните видове и е демонстрирано тяхното значение като признаци, спомагащи правилното идентифициране на видовете от секция *Juncea*.
5. Приложен е един клас молекулярни маркери за характеризирание на генетичното разнообразие на редкия вид *B. boissieri* от България и Румъния.

6. Съществен принос е поставянето на резултатите от проучванията в по-широк контекст, като са анализирани връзките на българските представители на рода с близките им видове от Балканския полуостров и Мала Азия. Този принос демонстрира познанията на докторанта за рода изобщо.

Изводите са обосновани и логични и са следствие от направените проучвания.

По дисертацията са публикувани две статии в престижното списание *Phytotaxa* (с импакт фактор), една статия е в сборник от конференция, а освен това, резултати са докладвани на два научни форума. Това показва, че научната общност е запозната с резултатите от проучванията, което се илюстрира и от факта, че две от публикациите са получили общо 4 цитирания.

Личният принос на докторанта е най-силно изразен в класическите таксономични проучвания, а при проучването на генетичното разнообразие на *B. boissieri* е работил в сътрудничество с други колеги, експерти в областта. Личният принос е подчертан и от факта, че той е самостоятелен автор на две от публикациите, а в третата е водещ автор.

Заклучение

Дисертацията на Стоян Стоянов е задълбочена и необходима таксономична разработка за недостатъчно познат род от българската флора. Докторантът е събрал общо 354 кредита при изисквани 250. Дисертационният труд, публикациите към него, както и всички процедурни детайли отговарят изцяло на изискванията, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИБЕИ-БАН и Изискванията към дисертационните трудове за придобиване на образователна и научна степен “доктор”, прилагани в ИБЕИ – БАН. Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на Стоян Стефанов Стоянов да бъде присъдена ОНС „Доктор“ по специалност Ботаника.

15.02.2021 г.

София

Подпис:

/проф. П. Желев/